

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Jakub 4, 1 – 12

Text: Iz 58, 1 – 12 *"Volej z plna hrdla, bez zábran! Rozezvuč svůj hlas jako polnící! Mému lidu oblas jeho nevěrnost, domu Jákobovu jeho hrůchy. Den co den se mne dotazují, chtějí poznat moje cesty jako pronárod, jenž koná spravedlnost a řád svého Boha neopouští; na spravedlivé řády se mě doptávají, chtějí by mít Boha blízko. »Proč se postíme, a nevíš máš si toho? Pokořujeme se, a nebereš to na vědomí.« Právě v den, kdy se postíváte, hovoříte svým zálibám a honíte všechny své dělníky. Postíte se jenom pro spory a hádky, abyste mohli svévolně udeřit pěstí. Nepostíte se tak, aby bylo slyšet váš hlas na výšině. Což to je půst, který si přejí? Den, kdy se člověk pokořuje, kdy hlavu sklání jako rákos, žínici obléká a popelem si podestýlá? Dá se toto nazvat postem, dnem, v němž má Hospodin zálibení? Zdalipak půst, který já si přejí, není toto: Rozevřít okovy svévole, rozvázat jba, dát ujařmeným volnost, každé jho rozbit? Cožpak nemáš lámat svůj chléb hladovému, přijímat do domu utištěné, ty, kdo jsou bez přístřeší? Vidíš-li nabého, obléknout ho, nebjít netečný k vlastní krvi? Tehdy vyrazí jak jitrěnka tvé světlo a rychle se zhojí tvá rána. Před tebou půjde tvá spravedlnost, za tebou se bude ubírat Hospodinova sláva. Tehdy zavoláš a Hospodin odpoví, vykřikneš o pomoc a on se ozve: »Tu jsem!« Odstraníš-li ze svého středu jho, brozící prst a ničemná slova, budeš-li štědrý k hladovému a nasytíš-li ztrápeného, vzejde ti v temnotě světlo a tvůj soumrak bude jak poledne. Hospodin tě povede neustále, bude tě sytit i v krajinách vyprahých, zdatnost dodá tvým kostem; budeš jako zabrada zavlažovaná, jako vodní zřídlo, jemuž se vody neztrácejí. Co bylo od věků v troskách, vybudují ti, kdo z tebe vzejdou, opět postavíš, co založila minulá pokolení. Nazvou tě tím, jenž zazdívá trhlíny a obnovuje stezky k sídlům.*

Jaký je pravý půst? Izaiáš je Hospodinem vyzván, aby to znovu Izraelcům připomněl. Musí to připomenout, protože chápání půstu bylo v myslích Božího lidu deformováno. Oni nechápali půst úplně špatně. Nedělali to, co dnešní sekulární společnost, že by chtěli půstu dát nějaký nenáboženský smysl, jako jsou různé diety nebo očisty organismu. Měli půst za náboženský prostředek komunikace s Bohem. Den co den se dotazovali Hospodina a chtěli poznat jeho cesty. Izaiáš říká: „Den co den se mne dotazují, chtějí poznat moje cesty jako pronárod, jenž koná spravedlnost a řád svého Boha neopouští; na spravedlivé řády se mě doptávají, chtějí by mít Boha blízko.“ To je chvályhodné počínání. A tuto zbožnou snahu chtějí podpořit i půstem. A tak to má být. Tak je to správné. Kéž bychom i my takto toužili poznávat Boha a byli ochotni se za to i postit. A přece těmto zbožným židům přitom všem duchovním úsilí něco velice podstatného uniklo. Oni viděli, že to jejich úsilí jaksi nevede ke kýženému výsledku. Cítili, že někde je chyba. Ale nebyli s to poznat, v čem je příčina jejich neúspěchu. A ptají se Boha: „Proč se postíme, a nevíš máš si toho? Pokořujeme se, a nebereš to na vědomí.“ Nevíme, za co se postili a v čem bylo jejich zklamání; co viděli jako neúspěch svých duchovních zápasů. Ale můžeme si místo toho představit, o co jde třeba nám v našich duchovních zápasech. My se např. modlíme za to, aby náš sbor rostl, aby se v něm dařilo předávat evangelium mladé generaci, snažíme se dělat pro to mnoho věcí, obětujeme pro to čas, stojí nás to mnoho úsilí a mnoho odříkání podobného půstu. A někdy se něco skutečně podaří, že najednou se někde objeví noví lidé a rozhoří se víra v něčím srdci. Ale mnohem častěji máme spíš pocit, že je všechna naše snaha marná a Pán Bůh nás neslyší a nechává nás v tom samotné. Snažíme se, a on jakoby si toho nevěšmal. My to, pravda, tak neřekneme, že bychom to vyčítali Pánu Bohu. My to spíš vyčítáme lidem, že my se tolik snažíme a nikdo nás v tom nepodpoří, nikdo se k nám nepřidá, nikdo na naše úsilí nereaguje. Zveme lidi do kostela, na biblické hodiny nebo do mládeže, a zpravidla nevidíme velkou odezvu. A ptáme se: Kde je chyba? Na čí straně? Říci, že na straně Boží, to bychom si jistě nedovolili. Ale lidem to dovedeme vyčítat docela snadno. Třeba rodičům, kteří nedokážou své dítě přimět, aby šlo do nedělníky, nebo konfirmantům, že se jim nechce učit, nebo učitelům, že nedovedou děti správně motivovat. Vždycky se někdo najde, na koho to můžeme svést. Přitom nám všem jistě jde o růst Božího království mezi námi, ale někde se to zadržává a jde ztuha a někde to vysloveně stagnuje. Proč to vždy nejde tak, jak bychom si přáli?

Izaiášova odpověď nám obrací naše výčitky zpátky na naši hlavu. A zrcadlo, které Izaiáš nastavuje naší zbožnosti je nemilosrdně pravdivé: „Právě v den, kdy se postíváte, hovoříte svým zálibám a honíte všechny své dělníky. Postíte se jenom pro spory a hádky, abyste mohli svévolně udeřit pěstí.“ Může se zbožný půst zvrhnout v něco v tak ošklivého? Co ti zbožní židé dělali, že je to podrobena tak ostré kritice? Izaiáš odhalil, že půst se jim stal pouhou zástěrkou, zakrývající lidské sobectví. Oni se soustředili na svůj vlastní zbožný postoj vůči Pánu Bohu, a zapomněli nebo si neuvědomili, že naše jednání vůči Pánu Bohu se má v prvé řadě odrazit ve způsobu, jakým jednáme s druhými lidmi. Oni se postili, ale přitom se klidně obořili na své dělníky a prosazovali tvrdě svou vůli. Oni se ptali, proč si Bůh jejich potřeb nevěšmal, a přitom si sami nevěšmali, jaké potřeby mají jejich otroci, jejich dělníci, dnes bychom řekli jejich spolupracovníci. Půst chápali jako pokoření se před Bohem, ale zapomněli, že to znamená pokořit se také před lidmi. Jak asi vypadal ten postící se zbožný žid z pohledu jeho dělníka? Ten dělník viděl jediné, že se ti zbožní postí jen pro spory a hádky – že ta jejich zbožnost je přímo vede do sporů a jen čekal, z které strany ho udeří pěstí. Proto Izaiáš říká: „Právě v den, kdy se postíváte, hovoříte svým zálibám a honíte všechny své dělníky. Postíte se jenom pro spory a hádky, abyste mohli svévolně udeřit pěstí.“ Něco podobného říká v Novém zákoně

i Jakub: „Chcete mít, ale nemáte. Ubíjíte a nevrážíte, ale ničeho nemůžete dosáhnout. Sváříte se a bojujete – a nic nemáte, protože neprosíte. Prosíte sice, ale nedostáváte, protože prosíte nedobře: jde vám o vaše vášně.“

A Izaiáš pokračuje Hospodinovou řečí: „Což to je púst, který si přeji? Den, kdy se člověk pokořuje, kdy hlavu sklání jako rákos, žínici obléká a popelem si podestýlá? Dá se toto nazvat postem, dnem, v němž má Hospodin zalíbení?“

Jaký tedy má být pravý púst, ta pravá snaha něčeho duchovně dosáhnout? Izaiáš cituje Hospodina: „Zdalipak púst, který já si přeji, není toto: Rozevřít okovy svévole, rozvázat jha, dát ujařmeným volnost, každé jho rozbít?“

Rozevřít okovy svévole. Co to znamená? Svévolnost je takové počínání, kdy se řídím svou vůlí. Ale co když se ta moje vůle, to moje, řekněme, zbožné přání, stane pro druhého jakýmsi okovem, jhem, zátěží nebo pouty, která mu odnímají to nejcennější, co mu Bůh dává, totiž svobodu? Vždyť, Bůh nám nedal naše bližní proto, aby plnili naše přání. Jistě by bylo krásné, kdyby si druzí přáli totéž co já a společně bychom jistě udělali kus práce. Ale my jsme lidé různí a máme také různá očekávání, plány a různá přání. Proč by se jedni, ti slabší a tišší měli stát otroky druhých, kteří svá přání a své nároky umějí lépe prosadit, mají ostré lokty a větší vliv? Púst znamená něčeho se zříci. V tomto případě jde o to, zříci se svých nároků na druhé, své náročnosti na druhé, ano i té své vlastní vůle ve prospěch vůle jiných. Jinak se budeme postit jen pro spory a hádky.

Ve většině případů ovšem není nutné se zcela vzdávat vlastních názorů a představ. Stačí, když aspoň trochu rozevřeme okovy, aby mohli i druzí uplatnit svou vůli a cítili se svobodní. Mělo by se tak dít především v církvi a potažmo i v našem sboru. Jsem opravdu vděčný za to, že jsem členem evangelické církve, která nemá ty okovy až tak moc utažené. Která nesvazuje své členy pouty nesvobody, neodnímá nám možnost vlastního svobodného myšlení, jako to dělají různé sekty. Což jistě na druhou stranu vyžaduje ode mne mnohem více sebezapření - snést všechnu tu rozličnost a různorodost. Jednodušší to mají v takové církvi, která činí ze svých oveček jen samé podobně smýšlející jakoby naklonované ovce.

Rozevřít okovy svévole znamená rozšířit své srdce. Nastavit laskavou tvář všem, dokonce i nepřátelům. Izaiáš to popisuje dále takto: „Odstraníš-li ze svého středu jho, hrozící prst a ničemná slova, budeš-li štědrý k hladovému a nasytíš-li ztrápeného, vzejde ti v temnotě světlo a tvůj soumrak bude jak poledne.“ Jho, kterým svazujeme druhé, je třeba odstranit. Stejně tak hrozící prst a ničemná slova. Jakub říká: „Lidským hněvem spravedlnost Boží neprosadíš.“ Pravý púst, říká Izaiáš, vypadá (když to budu parafrázovat) takto: Vidíš-li ve sboru někoho nahého, pohoršlivého, tak nebudeš na něj ukazovat a postranně o něm roznášet senzacechtivým lidem: „Podívejte se na toho člověka jaký je nahý“, ale půjdeš a oblékneš ho. Zahalíš jeho nahotu, aby ji druzí neviděli. Proto nás i Jakub napomíná: „Bratří, nesnižujte jeden druhého.“ A když uvidíš hladového, nebudeš mu předhazovat, že prohospodařil živobytí, biblicky řečeno „prožral statek tvůj s nevěstkami“, ale půjdeš a nasytíš ho. Zabiješ pro něho vykrmené tele, púst nepúst. A když budeš takto jednat, tak Hospodin říká, „budeš jako zahrada zavlažovaná, jako vodní zřídlo, jemuž se vody neztrácejí. Co bylo od věků v troskách, vybudují ti, kdo z tebe vzejdou, opět postavíš, co založila minulá pokolení. Nazvou tě tím, jenž zazdívá trhliny a obnovuje stezky k sídlům. A tobě samotnému vzejde v temnotě světlo, a tvůj soumrak bude jak poledne.

Modlitba: *Pane Ježíši Kriste, ty nám říkáš, at' se na svět nemračíme, ale rozjasníme svou tvář jako poledne a netváříme se utrápeně, když se postíme nebo našťvaně, když o něco usilujeme. Uč nás, at' vnášíme pokoj tam, kde jsou spory, at' hájíme a oblékáme ty, kteří stojí na hanbě, uč nás sytit ty, kteří od nás už nic dobrého nečekají, a pomoz nám rozevřít okovy a rozvázat jha naší svévole, do níž jsme ujařmili své bližní. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, otevři naše oči pro utrpení a bídu světa. At' lámeme svůj chléb hladovému, oblékáme nabého, a přijímáme ty, kdo jsou bez přístřeší. Dej, at' jeden druhého nesnižujeme, a at' nás naše zbožnost nevede do sporů a hádek. Dej, at' dovedeme opravdově spolupracovat a ne druhými manipulovat. Dej, at' si umíme svoji svobodu odřící tam, kde začíná právo druhého. Prosíme tě za všechny utiskované, utlačované a ponížené, nejen v zemích třetího světa, ale i na našich pracovištích, v našich firmách, a v naší rádoby svobodné společnosti. Prosíme tě, aby i tišší mezi námi byli slyšeni, aby nužní byli zřobacováni a slabí podpírání. Dej, at' se vzájemně povzbuzujeme, potěšujeme a jeden druhého si ceníme. Prosíme, požehnej tomuto sboru, tomuto místu, těmto bratřím a sestřám kolem nás. Amen.*